

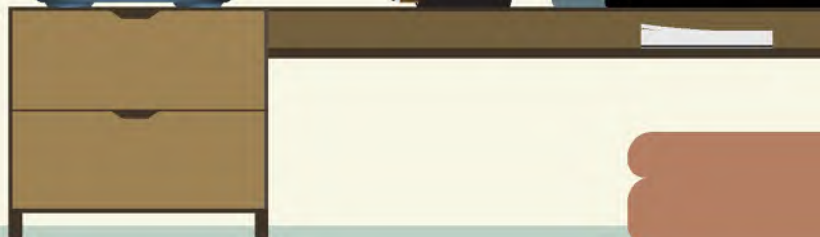
สำนักงานพิมพ์มรดก

จนกว่า ซากุระ จะผลิบาน

เมื่อฤดูกาลเปลี่ยนผ่าน
แต่ชีวิต(คนทำงาน)ยังต้องไปต่อ

APRIL											
				1	2	3	4				
5	6	7	8	9	10	11					
12	13	14	15	16	17	18					
19	20	21	22	23	24	25					
26	27	28	29	30							

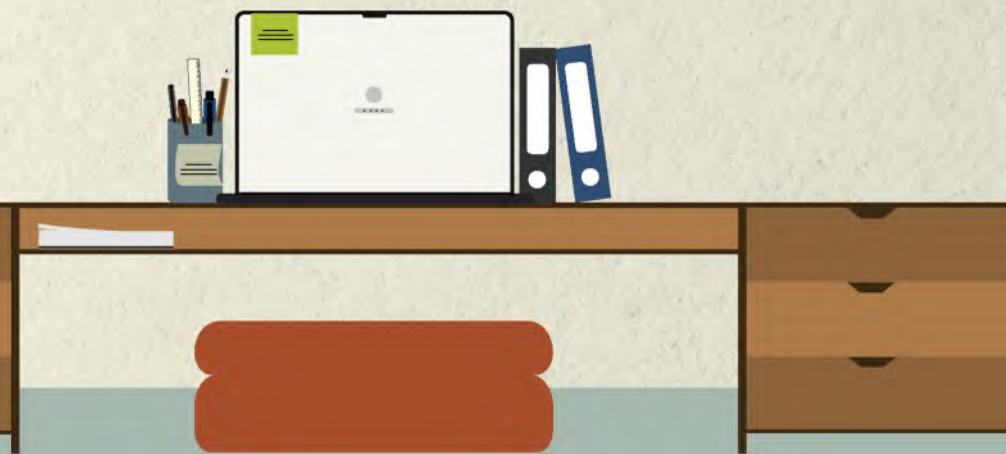

สุภา ปัทมานันท์

จนกว่า
ชากระจะผลิบาน

จนกว่าชากระจะผลิบาน • สุภา ปัทมานันท์

พิมพ์ครั้งแรก : พฤษภาคม 2569

ราคา 280 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

สุภา ปัทมานันท์.

จนกว่าชากระจะผลิบาน.-- กรุงเทพฯ : มติชน, 2569. 224 หน้า.

1. ชาวญี่ปุ่น. 2. ญี่ปุ่น -- ความเป็นอยู่และประเพณี. I. ชื่อเรื่อง.
305.8956

ISBN 978-974-02-2018-3

สำนักพิมพ์มิชัน | www.matichonbook.com

ที่ปรึกษาสำนักพิมพ์ : อารักษ์ คคนาท, สุพจน์ แจ่มเวิ

ผู้อ่านรายการสำนักพิมพ์ : มณฑล ประภากรเกียรติ

รองผู้จัดการสำนักพิมพ์ : ประภาพร ประเสริฐโสภา, หทัยชนก ชิวโมกร

บรรณาธิการอาวุโส : สุภชัย สุชาติสุธารธรรม

บรรณาธิการบริหาร : ปิยวัฒน์ สี่แดงสุก • หัวหน้ากองบรรณาธิการ : พิรณัฐ เปี่ยมศักดิ์สันติ

บรรณาธิการเล่ม : ภูริพงษ์ เด่นมาลัย • พิสูจน์อักษร : โชติช่วง ะวัน

ศิลปกรรม-ออกแบบปก : จิรัชยา แซ่ไฉว

ประชาสัมพันธ์และการตลาด : วิชาพัชรี เวชสุริยะกุล, สมิท ชินคำ,

โบนิสา ศรีสิงห์, อรจิรา ว่องรัตนไพศาล

จัดทำโดย : บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชานิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 1235

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชน 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชานิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2000, 2108

จัดจำหน่ายโดย : บริษัทงานดี จำกัด (ในเครือมติชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชานิเวศน์ 1

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3350-3360

Matichon Publishing House a division of Matichon Public Co., Ltd.

12 Tethsabannaruean Rd., Prachanivate 1, Chatuchak, Bangkok 10900 Thailand

 matichonbook @matichonbook @MatichonBooks

 @matichonbook @matichonbooks matichonbook

ในกรณีที่หนังสือมีข้อผิดพลาดจากการพิมพ์ เช่น หน้าขาดหาย หน้าซ้ำ หน้าสลับ เข้าเล่มกลับหัว
กรุณาติดต่อที่ email: matichonbook.sales@gmail.com หรือ inbox matichonbook เพื่อขอเปลี่ยนแปลงใหม่

สั่งซื้อหนังสือจำนวนมากในราคาพิเศษ ติดต่อที่ บริษัทงานดี จำกัด โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3353

ฝ่าย MATICHON PREMIUM PRINT : บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) รับผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2419, 2424 email: print.matichon@gmail.com Matichon Premium Print

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์	8
คำนำผู้เขียน	10
ชีวิตที่เริ่มผลิบานกับทางข้างหน้า	15
นักเรียนญี่ปุ่นจบมัธยมปลาย	
หางานทำได้ง่ายๆ	16
“ในเท” นักศึกษาจบใหม่สมัครงาน	24
คนญี่ปุ่นเพิ่งเข้าทำงานก็ลาออกเสียแล้ว	32
คนญี่ปุ่นรุ่นใหม่ไม่อยากเป็นผู้บริหาร	38
เมื่อบริษัทญี่ปุ่นปรับเงินเดือนขั้นต้น	46
“โรคเดือนห้า” กับคนญี่ปุ่น	54
ทุกข์ของคนญี่ปุ่น “รุ่นยุครถน้ำแข็ง”	62
สังคมที่แตกต่างและไม่เท่าเทียม	71
ญี่ปุ่นกับปัญหาค่าแรง	72
ปากท้องชาวบ้านในญี่ปุ่น	80
ผู้หญิงญี่ปุ่นกับความไม่เท่าเทียม	88
ทำไมญี่ปุ่นมีผู้บริหารหญิงน้อย	96
คนหนุ่มสาวญี่ปุ่นไม่อยากแต่งงาน	
ไม่อยากมีลูก	104

คนญี่ปุ่นเริ่มไม่รู้สีกว่าเป็น	
“ชนชั้นกลาง” อีกแล้ว...	112
เรื่องของคนรวยญี่ปุ่น	120
ญี่ปุ่นในวันที่ยอมรับความเปลี่ยนแปลง	129
“ฟุคุเจียว” งานทางเลือกเพื่อความอยู่รอด	130
แรงงานต่างชาติในญี่ปุ่น	138
งานพิเศษสายดาร์ก	146
ผู้ชายญี่ปุ่นลงงานเลี้ยงลูก	154
คนญี่ปุ่นหย่าวัยกลางคน	162
คนญี่ปุ่นเตรียมรับช่วงวัยที่โรยรา	171
ในยุคสมัยที่คนอายุยืน 100 ปี	172
คนวัยทองในสังคมญี่ปุ่น	180
คนญี่ปุ่นคิดว่าอายุ 65 ปี แก่แล้วจริงหรือ	188
การทำงานในวัยหลังเกษียณ	194
เทรนด์ใหม่ ทำงานได้เงินแถมยังได้เที่ยว	202
คนญี่ปุ่นจัดระเบียบบ้านพ่อแม่	210
“วันสุดท้ายของชีวิต”	
คนญี่ปุ่นเตรียมตัวอย่างไร	216

คำนำสำนักพิมพ์

เมื่อพูดถึง “ญี่ปุ่น” ภาพประทับในความคิดของใครหลายคนอาจเป็นได้สารพัดอย่าง บางคนนึกถึงภาพประเทศที่รุ่มรวยไปด้วยศิลปะและวัฒนธรรมอันแสนโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ แต่บางคนอาจนึกถึงภาพประเทศอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ชั้นนำระดับโลก ขณะที่บางคนอาจนึกถึงภาพความงดงามของธรรมชาติตามฤดูกาลที่แวะเวียนไปเที่ยวได้อย่างไม่รู้เบื่อ

แล้วถ้าหากพูดถึง “คนญี่ปุ่น” ละ เชื่อเหลือเกินว่าภาพของ “สังคมบ้านาน” ที่ผู้คนต่างทุ่มเทแรงกายแรงใจให้กับการทำงานชนิดหามรุ่งหามค่ำ ไม่ยอมใช้วันลาหรือการหยุดพัก เป็น “ซาลารีมัน” (Salaryman) ที่ก้มหน้าทำงานไม่ปริปากบ่น ประพฤติตนเสมือนข้าผู้ภักดีต่อองค์กรนับตั้งแต่แรกเข้าเป็นพนักงานใหม่ กระทั่งบั้นปลายในวัยเกษียณ (สำหรับบางคนอาจจบจนสิ้นอายุขัยคาโต๊ะทำงาน!) คงเป็นภาพประทับของคนญี่ปุ่นที่ใครต่อใครนึกถึง

เช่นนั้นแล้วคำถามที่ว่า เหตุใดคนญี่ปุ่นจึงทุ่มเทให้กับการทำงานอย่างหนักจนเลือดตากระเด็นนั้น แม้ดูจะเป็นเรื่องที่ทำความเข้าใจได้ยาก จนอาจไม่มีใครให้คำตอบที่

ชัดเจนได้ แต่สิ่งหนึ่งที่เรอาจเห็นพ้องตรงกันคือ คนญี่ปุ่น
ไม่เพียงมองการทำงานว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งในการดำรงชีพ
หากแต่ให้คุณค่าเสมือนว่าเป็นหัวใจสำคัญของการใช้ชีวิต

จนกว่าซาคุระจะผลิบาน โดยสุภา ปัทมานันท์ ชวน
ผู้อ่านทำความเข้าใจคนญี่ปุ่นผ่านวงจรชีวิตในโลกการทำงาน
ตั้งแต่ประตูแรกของการรับนักศึกษาจบใหม่เข้าทำงาน การ
ปรับตัวท่ามกลางเพื่อนร่วมงานต่างวัย การรับมือต่อปัญหา
การลาออกของพนักงานใหม่ การทำงานที่ต้องปรับตัวตาม
สภาวะสังคมสูงวัยและคนรุ่นใหม่มีลูกน้อยลง และอีกสารพัด
เหตุการณ์ที่คนญี่ปุ่นวัยทำงานต้องได้พบเจอ

การทำความเข้าใจคนญี่ปุ่นผ่านปัญหานั้นประการที่
ต้องพบพานในโลกการทำงาน รวมถึงการปรับตัวทางสังคม
ใหม่ๆ เพื่อรับมือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของญี่ปุ่นใน
หนังสือเล่มนี้ จะช่วยฉายภาพในแง่มุมใหม่ๆ และทำให้เรา
เข้าใจความเป็นคนญี่ปุ่นได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

สำนักพิมพ์มติชน

จาก บ.ก. ที่(พยายาม)เร่งปิดต้นฉบับ
ให้ทันเดือนแรกรับเข้าทำงานของคนญี่ปุ่น

คำนำผู้เขียน

เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 ปี 1945 บ้านเมืองเสียหายและพังพินาศ ผู้คนที่รอดชีวิตยากจนทุกข์ลำเค็ญ แต่ทุกคนกัดฟันลุกขึ้นสู้ชีวิตอย่างสุดกำลัง ด้วยความมีวินัย บากบั่น มีมานะอดทน และทำงานอย่างภักดีต่อองค์กรเดียว ไปตลอดจนญี่ปุ่นสามารถพลิกฟื้นความยากจนในอดีตกลับมาผงาดเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจได้ในเวลาเพียง 20-30 ปี คนญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็น “ชนชั้นกลาง” มีอันจะกิน ไม่ขัดสน และพรั่งพร้อมไปด้วยวัตถุอันวยความสุข

เพียงเวลาผ่านไปอีกราว 20 ปี เศรษฐกิจก็พลิกผันอีก จาก “ภาวะฟองสบู่แตก” นักศึกษาจบใหม่หางานทำได้ยาก ทุกคนต้องดิ้นรนระครองตัวเอง จนล่วงเข้าศตวรรษที่ 21 ญี่ปุ่นเริ่มมีปัญหาสังคมผู้สูงวัย ผู้คนอายุยืนเกิน 100 ปี มากขึ้นสวนทางกับจำนวนเด็กเกิดใหม่ที่ลดลง เพิ่มภาระแก่คนวัยทำงาน ยุคสมัยและสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป วัฒนธรรมดั้งเดิมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ต้องหาเลี้ยงครอบครัว ขณะที่ผู้หญิงดูแลบ้านอย่างเดียวจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงด้วย ผู้หญิงออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยพยุงฐานะครอบครัว ทั้งๆ ที่ผู้หญิงไม่ได้รับความเท่าเทียมในระบบการจ้างงาน

คนญี่ปุ่นไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต นอกจากทำ
ปัจจุบันให้ดีที่สุด ขณะเดียวกันก็เตรียมพร้อมรับภัยใน
ขณะที่ยังมีสุขภาพแข็งแรง เก็บออมเงินสม่ำเสมอด้วยตัวเอง
และเตรียมตัวรับ “วันสุดท้ายของชีวิต”

การอ่านหนังสือเล่มนี้ ท่านผู้อ่านจะได้เข้าใจช่วงชีวิต
ของคนญี่ปุ่นในแต่ละช่วงวัย ผ่านแต่ละบทความรวม 26 บท

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าชีวิตของคนญี่ปุ่นในบางด้าน น่า
จะเป็นแบบอย่างและให้แง่คิดในการดำเนินชีวิตแก่ผู้ที่นำ
มาใคร่ครวญได้บ้าง

สุภา ปัทมานันท์

พฤษภาคม 2569

จนกว่า
ชากระจะผลิบาน

ชีวิต
ที่เริ่มผลิบาน
กับทางข้างหน้า

The background is a light gray, textured surface. Scattered across it are several dark gray, realistic-looking leaves of various sizes and orientations. Some leaves are partially cut off by the edges of the frame. The overall aesthetic is clean and minimalist.

**นักเรียนญี่ปุ่นจบมัธยมปลาย
ทำงานได้ง่ายๆ**

หากใครได้ไปเที่ยวงานเจแปนเอ็กซ์โป (関西万博) ปี 2025 ที่จังหวัดโอซากาแล้วแวะกินอาหารที่ร้านซูชิโร่ (スシロー) อาจพบกับผู้จัดการร้านสาวคอยต้อนรับลูกค้าด้วย สีนํ้ายิ้มแย้มเป็นกันเอง พร้อมๆ กับพนักงานร้านที่ทำงานอย่างกระฉับกระเฉงเป็นที่ประทับใจ

เธอชื่อ เอรินา โอตะ (太田映梨奈) วัย 24 ปี ที่น่าสนใจ คือ เธอเริ่มทำงานพาร์ทไทม์ที่ร้านซูชิโร่ตั้งแต่เรียนชั้นมัธยมปีที่ 4 เธอรู้สึกสนุกและชอบงานที่นี่ เมื่อจบชั้นมัธยมปลาย เธอตัดสินใจไม่เรียนต่อมหาวิทยาลัยเพราะว่ายังไม่มีจุดหมายที่แน่ชัดว่าอยากเรียนอะไร แต่งานพาร์ทไทม์ที่ทำมาตลอดกลับทำให้รู้สึกว่าเป็นงานที่มีคุณค่า เธอจึงสมัครเข้าเป็นพนักงานของร้าน

หลังจากทำงานได้ 6 ปี เธอได้เลื่อนขั้นขึ้นเป็นผู้จัดการร้านที่งานเจแปนเอ็กซ์โป จังหวัดโอซากา ซึ่งนับว่าเป็นเรื่อง

แปลกมากที่พนักงานในร้านหลายคนมีอายุมากกว่าผู้จัดการร้านเสียอีก แต่นั่นไม่เป็นปัญหา เพราะทุกคนบอกว่าเธอมีความรับผิดชอบและสามารถมอบหมายงานให้แต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พนักงานทุกคนจึงสบายใจและตั้งใจที่มีหัวหน้างานอย่างคุณโอตะ

เป็นที่ทราบกันดีว่า ปัจจุบันญี่ปุ่นประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานอย่างมาก จึงต้องมีการนำเข้าแรงงานต่างชาติ แต่มีคนญี่ปุ่นจำนวนมากไม่อยากทำงานร่วมกับคนต่างชาติ เพราะไม่ว่าจะสื่อสารอย่างไรก็ไม่เข้าใจกันเท่ากับคนชาติเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีความต่างทางด้านวัฒนธรรมอีก จึงทำให้คนญี่ปุ่นอยากทำงานกับคนญี่ปุ่นด้วยกันเองมากกว่า ขณะนี้จึงมีความต้องการแรงงานของคนที่จบการศึกษาระดับมัธยมปลายมากขึ้น กล่าวได้ว่าเป็น “สงครามแย่งชิง” กันเลยทีเดียว

มีรายงานข้อมูลอัตราความต้องการแรงงานที่จบชั้นมัธยมปลายทั่วประเทศเมื่อเดือนมีนาคม 2025 เพิ่มขึ้นถึง 4.1 เท่า ซึ่งสูงที่สุดเท่าที่เคยผ่านมา โดยเปรียบเทียบกับอัตราความต้องการนักศึกษาจบใหม่จากมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น 1.75 เท่า ตลาดแรงงานขณะนี้จึงกลายเป็นของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมปลายไปเสียแล้ว

นั่นอาจหมายความว่า ผู้คนไม่จำเป็นต้องเสียเวลาเรียนอีก 4 ปีในรั้วมหาวิทยาลัย แล้วยังต้องรีบเร่งเตรียมตัวหางานทำตั้งแต่กำลังเรียนชั้นปีที่ 2 หรือชั้นปีที่ 3 ผ่านการสัมภาษณ์หลายบริษัท และยังต้องจับเคียวกับผู้สมัครอื่นกว่าจะได้รับการพิจารณาเข้าทำงาน สำหรับคนเก่งก็ราวปลายชั้นปีที่ 3 แต่พอทำงานได้ไม่นาน ก็เริ่มรู้สึกว่ามันไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ไม่อยากกดดัน คนที่ตัดสินใจลาออกตั้งแต่ยังอยู่ไม่ครบปีก็มีมากขึ้น

ถ้าสถานการณ์เป็นเช่นนี้ การเข้าทำงานตั้งแต่เรียนจบชั้นมัธยมปลายตอนอายุราว 18 ปี โดยใช้เวลาฝึกฝนและเรียนรู้การงานสัก 4 ปีย่อมเข้าใจและคุ้นเคยกับระบบต่างๆ ในองค์กรได้ดีกว่าเพื่อนวัยเดียวกันที่เพิ่งเข้าทำงานตอนเรียนจบมหาวิทยาลัยเสียอีก

กล่าวอีกนัย ระดับการศึกษาอาจไม่ได้เป็นตัวกำหนดความสามารถในการทำงานในญี่ปุ่นอีกต่อไป นอกจากนี้ในด้านการเงินยังสามารถยืนบนลำแข้งของตนเองได้เร็วขึ้น ไม่ต้องรบกวนพ่อแม่ และสามารถวางแผนเก็บเงินสำหรับอนาคตได้เร็วขึ้นอีกด้วย

ทางฝ่ายนายจ้าง ในสถานการณ์ขาดแคลนแรงงานอย่างมาก อยากได้แรงงานมาช่วยงานโดยเร็ว ไม่อยากรอ

อีก 4 ปีจนแต่ละคนเรียนจบมหาวิทยาลัย ซึ่งก็ไม่มีอะไร
รับรองว่าจะมีคุณภาพมากกว่าคนเรียนจบชั้นมัธยมปลายที่
รับเข้ามาฝึกฝนจนชำนาญแล้ว

ในงานแฟร์หางานสำหรับนักเรียนมัธยมปลาย จัดขึ้น
ที่จังหวัดโอซากา เมื่อเดือนพฤษภาคม 2025 มีบริษัทจากทั่ว
ประเทศเข้าร่วมเกือบ 80 แห่ง ไม่ว่าจะเป็นบริษัทผลิตรถยนต์
บริษัทไอที บริษัทโลจิสติกส์ หรือบริษัทรักษาความปลอดภัย
ต่างให้ความเห็นว่า มีนักเรียนจำนวนมากที่เรียนจบชั้นมัธยม
แล้วมีความต้องการเป็นผู้ใหญ่ อยากฝึกฝนความชำนาญ
ติดตัวโดยเร็ว ทั้งยังมีความกระตือรือร้นและอยากหาเงิน
ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นความภูมิใจของคนวัยนี้ ข้อดีอีกประการ
คือ ไม่ต้องใช้เวลาอีก 4 ปีในมหาวิทยาลัยเพื่อค้นหาตัวตน
ซึ่งก็ยังไม่แน่ว่าจะหาเจอ ต่างก็คิดว่า “เริ่มเร็วกว่าก็รู้เร็วกว่า”

บริษัทแต่ละแห่งในงานแฟร์หางานนี้จึงแข่งกันเสนอ
แพ็คเกจจูงใจมากมาย เช่น ออกค่าสมัครสอบใบประกอบ
วิชาชีพให้ การมอบโบนัสอย่างงามให้ปีละ 2 ครั้ง หรือการ
มอบสวัสดิการ การปรับเงินเดือนขึ้นมากกว่า 2.5 เปอร์เซ็นต์
หรือแม้กระทั่งการให้ใช้บริการดูเน็ตฟลิกซ์ฟรี เรียกได้ว่า
ตอนนี้นักเรียนชั้นมัธยมปลายจึงเปรียบเสมือน “ไข่ทองคำ”
(金の卵) ที่บริษัทจำนวนมากอยากได้มาทำงานโดยเร็ว

ระบบการรับสมัครงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมปลาย กับนักศึกษาจบใหม่จากมหาวิทยาลัยในญี่ปุ่นมีความแตกต่างกัน นั่นคือ เมื่อบริษัทติดต่อโรงเรียนเพื่อแจ้งตำแหน่งงานที่ต้องการ โดยนักเรียนสามารถสมัครได้คนละ 1 บริษัทเท่านั้น ไม่เหมือนนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ต้องส่งใบสมัครไปหลายบริษัทพร้อมๆ กัน การทำเช่นนี้มีข้อเสียคือ นักเรียนชั้นมัธยมอาจพลาดโอกาสเปรียบเทียบกับงานที่ตนเองสนใจ

การรับน้องใหม่วัยรุ่นเข้ามาทำงานร่วมกับพนักงานรุ่นพี่ในบริษัทก็ใช้ว่าจะราบรื่นเสมอไป หลายคนบอกว่าด้วยวัยที่ห่างกันเกินไปทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัย กว่าที่จะทำงานเข้ากันได้ก็ต้องใช้เวลาทำความคุ้นเคย บางคนยังไม่เคยทำงานพาร์ทไทม์ทำให้ไม่ค่อยเข้าใจระบบการทำงาน ซึ่งต่างจากนักศึกษามหาวิทยาลัยแทบทุกคนที่มีประสบการณ์จากงานพาร์ทไทม์กันมากบ้างน้อยบ้างแล้ว รุ่นพี่จึงต้องเหนื่อยสอนงานกันตั้งแต่เริ่มต้น

ในทางตรงข้ามที่หลายคนคาดไม่ถึงคือ น้องใหม่ไฟแรงอยากรู้ อยากเรียน สนใจซักถาม ก็เป็นแรงกระตุ้นบรรดารุ่นพี่ในที่ทำงานที่กำลังจะหมดไฟให้มีแรงฮึดได้

นักเรียนไม่น้อยที่มีความจำเป็นทางครอบครัวทำให้ต้องเบนเข็มมาทำงานโดยไม่เรียนต่อมหาวิทยาลัย หากเป็น